

Nader onderzoek grote modderkruiper

Lutsmond

Aanvullend onderzoek met elektro en schepnet naar de grote modderkruiper in de watergangen bij Balk

John Melis ecologie
2017

Colofon

Nader onderzoek grote modderkruiper Lutsmond,
aanvullend onderzoek met elektro en schepnet naar de grote modderkruiper in de watergangen bij Balk

JME-rapport	: 17.023
Versie	: 1.0 (definitief)
Datum	: 3 juli 2017
Opdrachtgever	: Kontour Vastgoed Nederland BV Abe Lenstra Boulevard 50-1 8448 JB HEERENVEEN
Auteur	: John Melis
Contactadres	: Gorredijksterweg 26 8411 KE JUBBEGA
Te citeren als	: Melis, J., 2017. Nader onderzoek grote modderkruiper Lutsmond; aanvullend onderzoek met elektro en schepnet naar de grote modderkruiper in de watergangen bij Balk, JMe-rapport 17.023. John Melis ecologie, Jubbega.
Voorpagina	: afbeelding 1: foto van een gevangen grote modderkruiper, afbeelding 2: foto van een deel van het plangebied.

Datum: 3 juli 2017, versie 1.0 (definitief)

	Inhoud	Blz.
1	Inleiding.....	2
1.1	Aanleiding.....	2
2	Uitvoering.....	3
2.1	Voorwaarden ter zake kundig ecooloog.....	3
2.2	Kwalificatie onderzoekers.....	3
3	Onderzoek	4
3.1	Gebied	4
3.2	Methode.....	4
4	Resultaten	5
5	Conclusie	7
	Geraadpleegde bronnen.....	8

1 Inleiding

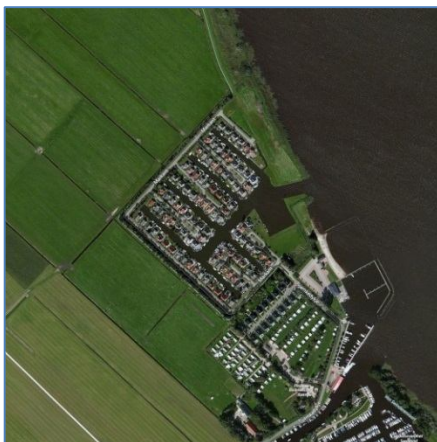
1.1 Aanleiding

Kontour Vastgoed Nederland BV houdt zich bezig met de uitbreiding van het recreatiecomplex Lutsmond te Balk. Voor deze uitbreiding worden weilanden en een bestaande camping in het complex opgenomen en bebouwd met recreatiewoningen. Er wordt ook een nieuwe doorgang gemaakt tot het Slotermeer bij de monding van de Luts. Bestaande sloten, of delen daarvan, binnen het plangebied worden gedempt.

In verband met deze ruimtelijke ingrepen heeft Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek (A&W) een ecologisch beoordeling uitgevoerd (Van der Heide & Biezenaar 2010). Nadat de plannen gewijzigd waren en de houdbaarheid van het rapport uit 2010 verlopen was is er door A&W een actualisatie van de beoordeling uitgevoerd (De Vries 2016).

Daaruit is gebleken dat in en rondom het gebied de aanwezigheid van de, onder de Wet natuurbescherming (Wnb) beschermde, grote modderkruiper (*Misgurnus fossilis*) niet uit te sluiten is. De vraagstelling van dit nader onderzoek is om uit te zoeken of deze ook daadwerkelijk aanwezig is in de plangebieden.

De opdracht voor dit nader onderzoek naar de grote modderkruiper is vanuit Kontour Vastgoed Nederland BV verleend aan John Melis ecologie. In deze rapportage zijn de resultaten van het onderzoek opgenomen. Naast het melden van de resultaten worden de gevolgen van deze resultaten vermeld.

Afbbeelding 3: huidige situatie (Bron: Bing maps).

Afbbeelding 4: nieuwe situatie, met de toegang tot het Slotermeer bij de monding van de Luts (Bron: Kontour Vastgoed Nederland BV).

2 Uitvoering

2.1 Voorwaarden ter zake kundig ecooloog

De uitvoering van de monitoring moet gedaan worden door ecologisch deskundige personen op het gebied van onderzoek naar de grote modderkruiper.

Ecologisch deskundig persoon (Bron: www.rvo.nl)

Onder een ecologisch deskundige verstaan we een persoon die in een bepaalde situatie en voor specifieke soorten gevraagd wordt te adviseren en/of begeleiden, aantoonbare ervaring en kennis heeft op het gebied van soort specifieke ecologie. Hij voldoet aan een of meer van deze punten:

- hij heeft een afgeronde hbo- of universitaire opleiding, met als zwaartepunt (Nederlandse) ecologie;
- hij heeft een afgeronde mbo-opleiding, met als zwaartepunt de Flora- en faunawet, soortenherkenning en zorgvuldig handelen ten opzichte van die soorten;
- hij is werkzaam voor een ecologisch adviesbureau, zoals een bureau dat is aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus;
- hij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de soortenbescherming en is werkzaam of aangesloten bij de volgende Nederlandse organisaties: Zoogdierverseniging, RAVON, Stichting Das en Boom, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, Natuurhistorisch Genootschap, KNNV, NJN, IVN, EIS Nederland, FLORON, SOVON, STONE, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, De Landschappen en Stichting Beheer Natuur en Landelijk gebied;
- hij zet zich aantoonbaar actief in op het gebied van de monitoring en/of bescherming.

2.2 Kwalificatie onderzoekers

- John Melis ecologie is lid van het Netwerk Groene Bureaus (NGB).
- Teddy Dolstra, senior ecooloog, is actief als waarnemer bij verschillende PGO's (RAVON, Zoogdierverseniging en FLORON) en is sinds 2009 coördinator (geweest) van diverse Friese werkgroepen op het gebied van vissen, vleermuizen en zoogdieren. Hij heeft ruime ervaring in elektrovisserij- en schepnetonderzoek en veel ervaring met de grote modderkruiper.
- Florian Lang, ecooloog, heeft de HBO-studie Kust- en Zeemanagement bij Van Hall/Larenstein afgerond. Hij heeft ervaring in schepnetonderzoek.
- John Melis, senior ecooloog, is actief als waarnemer bij verschillende PGO's (RAVON, SOVON, Zoogdierverseniging, FLORON en EIS/Nederland) en is sinds 2007 oprichter en coördinator van de RAVON Werkgroep Vissenonderzoek Friesland (WVOF). Hij is coauteur van de Fiskatlas Fryslân uit 2015. Tevens is hij al jaren coördinator van diverse Friese werkgroepen op het gebied van herpetofauna, vleermuizen en zoogdieren. Hij heeft ruime ervaring in elektrovisserij- en schepnetonderzoek en ruim 10 jaar ervaring met de grote modderkruiper.

3 Onderzoek

3.1 Gebied

Abbeelding 5: te onderzoeken watergangen (geel) (Bron: Bing maps).

3.2 Methode

Het onderzoek is uitgevoerd conform de soortenstandaard grote modderkruiper. De betrokken watergangen zijn zowel met elektro als met schepnet afgevist.

Teddy Dolstra heeft met elektro gewerkt, en Florian Lang met het schepnet. Er is, vanuit veiligheidsoogpunt, nooit tegelijkertijd gevist in dezelfde watergang. Het gebruikte elektroapparaat is de Fishtronics Rudd, welke met gelijkstroom werkt. Hierdoor worden vissen verdoofd en aangetrokken tot het net. Met deze methodiek worden vissen soms "gemist"; hetgeen betekent dat de vis wel wordt waargenomen, maar alsnog ontsnapt aan het net. Als de determinatie daarbij mogelijk was zijn dit ook valide waarnemingen.

Als schepnet is een RAVON-steeknet gebruikt. In watergangen met veel slib, is langer geschept dan in watergangen waar minder geschikt habitat aanwezig is. Op de locaties waar dieren gevangen zijn is dit, per deel van de watergangen, in het veld genoteerd. Van enkele vangsten zijn foto's gemaakt.

Datum: 3 juli 2017, versie 1.0 (definitief)

4 Resultaten

Tijdens het onderzoek op 10 mei 2017 (19:30 uur-21:45 uur) was het 14 graden Celsius, windkracht 1-2 en onbewolkt. Dat is geschikt weer voor dit type onderzoek.

Afbeelding 6: doelsoort: grote modderkruiper.

Afbeelding 7: bijvangst: kleine modderkruiper.

Afbeelding 8: bijvangst: marm grondel.

Afbeelding 9: bijvangst: kleine watersalamander.

De volgende soorten zijn gevangen: grote modderkruiper (zie afbeelding 6), kleine modderkruiper (zie afbeelding 7), marm grondel (zie afbeelding 8), 10-doornige stekelbaars, meerkikker, bastaardkikker en kleine watersalamander (zie afbeelding 9).

Afbeelding 10: watergang met de grote modderkruipers

Datum: 3 juli 2017, versie 1.0 (definitief)

De grote modderkruiper (zie afbeelding 6) is alleen in de watergang langs het fietspad aangetroffen (rode lijn afbeelding 11). Deze watergang is afgebeeld op afbeelding 10. De kleine modderkruiper (zie afbeelding 9) is in bijna elke watergang aangetroffen (blauwe lijn afbeelding 11). In de watergangen met de gele lijnen is alleen tiendoornige stekelbaars aangetroffen.

In het noordwestelijke deel van de betrokken watergang (vanaf de dwarssloot) zijn zeker 15 grote modderkruipers gevangen en enkelen gemist, in het zuidoostelijk deel (vanaf de dwarssloot) zijn zeker 5 grote modderkruipers gevangen en velen gemist. Met het schepnet is slechts één exemplaar gevangen.

Gezien de periode van het onderzoek en de grote concentratie van de vangst moet de watergang gezien worden als paaiplaats voor de grote modderkruiper, en daarmee is de watergang van essentieel belang voor de gunstige staat van instandhouding van de soort in dit gebied. Ook de watergangen ten westen zijn onderdeel van het systeem van de grote modderkruiper.

Afbeelding 11: watergangen; grote modderkruiper (rood), kleine modderkruiper (blauw), overig (geel) (Bron: Bing maps).

5 Conclusie

Opmerking

Sinds de uitvoering van de ecologische beoordelingen door A&W, en naar aanleiding van de resultaten van het nader onderzoek door JM ecologie, heeft de opdrachtgever besloten het plan en de uitvoering anders te laten plaatsvinden. In het oorspronkelijke plan werden meer sloten gedempt, en deels gecompenseerd. In de oude én de nieuwe versies blijft de watergang met de grote modderkruipers onaangetast. In de nieuwe versie blijven de oorspronkelijke, voor de grote modderkruiper belangrijke, ringsloten (om de uitbreiding heen) ook onaangetast. Alleen de twee watergangen die geel zijn aangegeven in afbeelding 11 worden gedempt. De onderstaande conclusies zijn daarop gebaseerd.

Conclusie

De grote modderkruiper is aangetroffen in één watergang van het plangebied (rood in afbeelding 11). Deze watergang wordt als paaigebied gebruikt. Daarbij kan worden uitgegaan dat ook de larven grotendeels hier worden afgezet. In andere delen van het jaar zitten de grote modderkruipers meer verspreid over het watersysteem. De betreffende watergang is van essentieel belang voor de gunstige staat van instandhouding van deze populatie, die beschermd is onder artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming (Wnb). De gele watergangen in afbeelding 11 mogen gedempt worden.

Als de watergang langs het fietspad in de plannen van de uitbreiding van het recreatiecomplex Lutsmond te Balk aangetast gaat worden of zelfs verdwijnt, is dit een overtreding op de verbodsartikelen in de Wet natuurbescherming (Wnb). Maar deze watergang, en alle watergangen ten westen ervan, worden gespaard in de nieuwste opzet, zoals geschetst in afbeelding 4. Er worden wel twee watergangen die aangrenzend zijn gedempt, maar deze worden niet door de grote modderkruiper gebruikt. Hierin zijn geen beschermde soorten aangetroffen. Er wordt geconcludeerd dat er geen overtreding van de verbodsartikelen in de Wet natuurbescherming plaats zal vinden

De uitvoering zal moeten geschieden vanuit een ecologisch werkprotocol, en deels met ecologische begeleiding. Om de conclusie, vanuit het nader onderzoek, dat er geen overtreding plaatsvindt te toetsen moet een verklaring van geen bezwaar (vvgb) worden aangevraagd bij Bevoegd Gezag: de Provincie Friesland. Alvorens deze aangevraagd kan worden dient een activiteitenplan gemaakt te worden vanuit de ecologische beoordeling en het nader onderzoek. Daarmee kan Bevoegd Gezag de aanvraag beoordelen.

Jubbega, juli 2017
John Melis ecologie

Geraadpleegde bronnen

Vooronderzoek locatie

- Heide, Y. van der & P. Biezenaar, 2010. Ecologische beoordeling uitbreiding recreatiecomplex Lutsmond. A&W-rapport 1380. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden
- Vries, E.W. de, 2016. Actualisatie van de ecologische beoordeling uitbreiding recreatiecomplex Lutsmond te Balk. A&W-notitie NWG 2695. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden
- Rijpkema, G., 2017. Informatie waterloop poldergebied bij Lutsmond, Balk; aantekening. Wetterskip Fryslân, Leeuwarden

Grote modderkruiper

- Melis, J. & M. Koopmans, 2015. Fiskatlas Fryslân, verspreiding en ecologie van zoetwatervissen in Friesland. Bornmeer, Gorredijk.
- Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO), 2014. Soortenstandaard grote modderkruiper, versie 2.0. Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.
- Bruin, A. de & J. Kranenbarg, 2009. Fossiel uit een dynamisch deltagebied; verspreiding en achteruitgang van de grote modderkruiper in een historisch perspectief en aanbevelingen voor het behoud van deze soort, rapportnummer 2009-08. RAVON, Nijmegen
- Beek, G.C.W. van, 2003. Kennisdocument grote modderkruiper. Organisatie ter Verbetering van de Binnenvisserij (OVb), Bilthoven.